

Livsmedelsföretagens preliminära synpunkter inför det förestående förenklingsarbetet i samband med Jordbruksdepartementets möte den 24 januari 2007

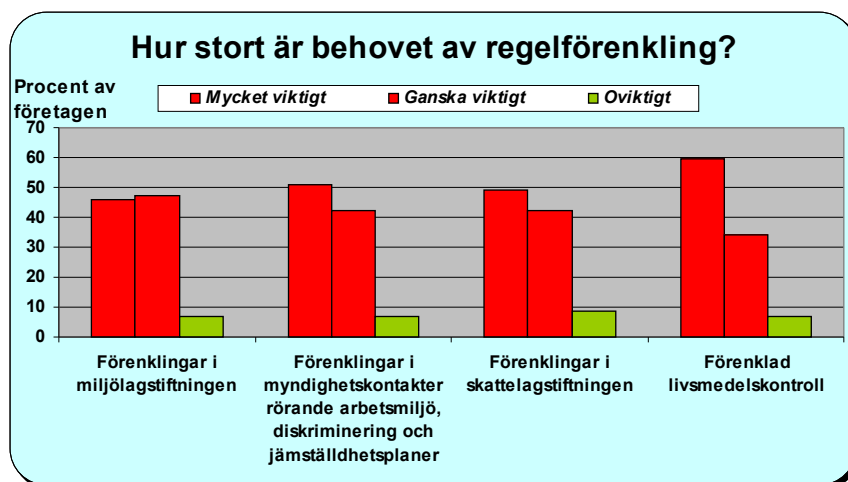
Sammanfattning av Li:s budskap

- Vår sektor – jordbruks/livsmedelssektorn – är den sektor som är mest reglerad inom EU. Mer än hälften av alla EU:s rättsakter är livsmedelsspecifika! Behovet av förenklingsarbete är därför stort och Sverige bör här ha en pådrivande roll.
- Vi stödjer regeringens ansats och önskar att EU – som har samma mål och mätmetoder – borde anta en lika ambitiös tidtabell – 2010 istället för 2012.
- *Li:s medlemsenkät visar att regelförenkling efterfrågas:*
 - * 60 procent av företagen anser att en regelförenkling avseende livsmedelskontrollen är en mycket viktig fråga.
 - * Även förenklad skattelagstiftning och miljölagstiftning är mycket viktiga frågor för hälften av företagen. Detsamma gäller förenklad myndighetsinformation avs. jämställdhetsplan, diskriminering och arbetsmiljö.
- *Motverka nytt regelkrångel – konsekvensanalys av nya lagstiftningsförslag*
Viktigt är att alla nya regelförslag prövas nogsamt utifrån hur företagen påverkas. Bra att ministern avvisat både de s.k. Smileys (offentliggörande av tillsynsresultat) och Hygienkörtkortet.
- *Konkurrensneutrala regler och tillämpning - såväl inom EU som i Sverige*
Även om lagstiftningen är harmoniserad inom EU saknas ofta en konkurrensneutral tillämpning.
Ex. avgiftssystemet för den offentliga livsmedelskontrollen.
- *Tydliga vägledningar innan ny lagstiftning träder i kraft*
När nya regler träder i kraft bör ansvarig myndighet se till att en tydlig vägledning finns tillgänglig redan från ikraftträdande datum. En bra vägledning upplevs av företagen som en slags regelförenkling. Vägledningar som utfärdas inom livsmedelslagstiftningsområdet bör inte som nu främst vara avsedda för kontrollmyndigheterna utan också för företagen.
- *Rådgivning*
Bättre service och rådgivning som underlättar och förenklar för företagen bör ges av myndigheterna i större utsträckning än hittills (jfr § 12 i livsmedelslagen).
Med en statlig livsmedelskontroll, på samma sätt som sker genom Livsmedelsverket för de större företagen, finns förutsättningar för hög kompetens och rådgivning hos inspektörerna även inom specifika livsmedelsområden.
Speciellt viktigt är en ökad kompetent rådgivning för mindre företag.

- *Märkningsregler*
 - * Den obligatoriska märkningen på livsmedelsförpackningar bör begränsas till den information som är av vikt för det stora flertalet konsumenter och som utgör en avgörande faktor för inköp av produkten. Övrig information bör kunna fås på annat sätt, t.ex. via hemsidor och konsumentkontakt.
Dessutom kan många detaljregler förenklas inom märkningsområdet.
 - * Speciellt beträffande märkningsregler är det av stor vikt att ändringar i lagstiftningen sker vid ett fåtal tillfällen, så att företagen har möjlighet att samordna märkningsändringarna.
Oerhört viktigt är också att övergångstiden är tillräckligt lång så att kassationer minimeras.
- *Hygien och offentlig kontroll*
Samtliga livsmedelsföretag berörs av de nya reglerna om hygien och offentlig kontroll. Arbete med att utarbeta eller förtydliga vägledningar pågår alltjämt. Således borde det finnas en stor potential att kunna påverka tolkning och tillämpning av lagstiftningen och därmed företagens administrativa kostnader.
- *Samordna regelverken med varandra så att konsekvenserna enkelt framgår.*
Som exempel kan nämnas "kränkande särbehandling" (AFS 1993:17). En föreskrift som ges ut av Arbetsmiljöverket. Dessutom finns DO:s verksamhet, som har till ändamål att motverka kränkande behandling och JämO:s verksamhet, som styrs av lagar som förbjuder diskriminering pga kön.
- *Öka möjligheten till elektroniskt uppgiftslämnande.*
- *Personalliggare*
Beklagligt att våra mindre företag som konditorier fick nytt regelkrångel i nyårspresent; Personalliggare måste föras löpande och för varje enskilt arbetspass, inte i förväg eller efterskott, och för varje dag. Regeringen bör verka för att bagerier och konditorier undantas från lagens tillämpning.
- *Reducerad rapporteringsskyldighet för mindre företag*
Om inte generella regelförenklingar kan uppnås vad gäller uppgiftslämnande och rapportering bör Sverige i likhet med flera andra EU-länder överväga en ändring i aktiebolagslagen som ger mindre företag med upp till trettio anställda mindre rapporteringsskyldighet. Idag går gränsen vid tio anställda.
- *Li* vill i övrigt hänvisa till vad som framkommer i Nuteks pågående mätning, där *Li* och medlemsföretagen varit delaktiga och givit synpunkter.
- *Li* välkomnar regeringens målsättning och vi kommer att ta aktiv del i det fortsatta förenklingsarbetet. De synpunkter som lämnas nedan är preliminära och vi ber att få ha möjlighet att återkomma med kompletteringar. Detta utifrån de önskemål om förenklingar som vi kommer att få in från våra medlemsföretag framöver.

1. Li:s enkät om regelförändringar december 2006

I Li:s medlemsenkät ställdes en fråga om behovet av regelförenklingar inom fyra områden. 60 % ansåg att en förenklad livsmedelskontroll var en mycket viktig fråga. Även förenklad skattelagstiftning och förenklingar i miljölagstiftningen är mycket viktiga frågor för hälften av företagen. Detsamma gäller förenklad myndighetsinformation avseende jämställdhetsplan, diskriminering och arbetsmiljö. Se nedanstående bild.

2. Hur kan lagstiftningen förenklas?

Förenklingsarbete i EU

EU-lagstiftningen styr det svenska regelverket, vilket naturligtvis påverkar regeringens handlingsutrymme för att nå 25-procentsmålet. Vi har all förståelse för detta men anser samtidigt att det finns en hel del förenklingsarbete att göra på EU nivå. Förhoppningsvis kan Sverige här agera för förenklade EU-regler. Dessutom bör inte tillämpningen göras slaviskt utan med sans och balans så att det inte blir några moment 22-regler för ”bullbakning” m.m.

Livsmedelslagstiftning

Motverka nytt regelkrångel – konsekvensanalys av nya lagstiftningsförslag

Viktigt är att alla nya regelförslag prövas nogsamt utifrån hur företagen påverkas. Med anledning av detta är det bra att ministern avvisat både de s.k. Smileys (offentliggörande av tillsynsresultat) och Hygienkörkortet. Det finns idag andra förslag på ny lagstiftning som inte tycks bidra till någon regelförenkling.

Konkurrensneutrala regler och tillämpning - såväl inom EU som i Sverige

Även om lagstiftningen är harmoniserad inom EU saknas ofta en konkurrensneutral tillämpning. Det är av stor vikt att Sverige inte tillämpar reglerna strängare än i övriga EU. Det är också betydelsefullt att reglerna tillämpas flexibelt beroende på företagets verksamhet och storlek m.m.

Exempelvis är avgiftssystemet för den offentliga kontrollen som infördes i Sverige den 1 januari 2007 varken konkurrensneutralt i landet eller inom EU. Dels finns det skillnader inom EU hur kontrollen finansieras, dels varierar kostnaderna (per timme) avsevärt mellan kommunerna i landet.

Tydliga vägledningar innan ny lagstiftning träder i kraft

När nya regler träder i kraft bör ansvarig myndighet se till att en tydlig vägledning finns tillgänglig redan från ikraftträdande datum. En bra vägledning upplevs av företagen som en slags regelförenkling. Trots att de nya nyckelhålsreglerna trädde i kraft redan den 1 juni 2005 kom vägledningen först häromdagen. Ett annat exempel är vägledningen till hygienförordningen som var klar strax före tillämpningsdatum trots att förordningen hade trätt i kraft långt tidigare.

Vägledningar som utfärdas bör inte som nu främst vara för kontrollmyndigheterna utan också för företagen som behöver vägledning och råd för att enkelt kunna efterleva lagstiftningen. Vägledningar framtagna på EU-nivå är avsedda både för livsmedelsföretag och behöriga myndigheter i medlemsstaterna.

Önskemål om vägledningar till gällande regler finns för många föreskrifter, t.ex. för sylt, cider, choklad och mjölk sedan lång tid tillbaka.

Rådgivning

Bättre service och rådgivning som underlättar och förenklar för företagen bör ges av myndigheterna i större utsträckning än hittills (jfr § 12 i livsmedelslagen). För att detta ska fungera krävs dock att inspektörernas kompetens och kunskap inom specifika livsmedelsområden är god. Med det system vi har idag, med vitt skild kompetens i de 290 kommunerna kan detta dock inte fungera i Sverige.

Livsmedelslagstiftningen är mycket omfattande och komplex och det är svårt att tolka regelverket, speciellt för mindre företag. En möjlighet att få bättre rådgivning och service skulle därför påtagligt underlätta att uppfylla gällande krav, exempelvis för egenkontroll och märkning. Färre produkter med avvikelser gynnar alla, inte minst konsumenterna.

I detta sammanhang kan nämnas att **Li** vid åtskilliga tillfällen framfört att livsmedelskontrollen bör vara en statlig angelägenhet, och inte en kommunal, för att kontrollen skall kunna utföras professionellt och enhetligt över hela landet och därmed ge en konkurrensneutral tillämpning.

Märkningsregler

Märkningen på förpackningar är en av de viktigaste kommunikationsvägarna mellan livsmedelsproducenten och konsumenterna, men för att åstadkomma en lättförståelig deklaration bör den obligatoriska märkningen begränsas till den information som är av vikt för det stora flertalet konsumenter och som utgör en avgörande faktor för inköp av produkten. Övrig information bör kunna fås på annat sätt, t.ex. via hemsidor och konsumentkontakt. Dessutom kan många detaljregler förenklas inom märkningsområdet.

Speciellt beträffande märkningsregler är det av stor vikt att ändringar i lagstiftningen sker vid ett fåtal tillfällen, så att företagen har möjlighet att samordna märkningsändringarna. Det krävs stora resurser och kostnaderna är höga vid framtagandet av underlag för märkning. Oerhört viktigt är också att övergångstiden är tillräckligt lång så att förpackningsmaterial och produkter inte behöver kasseras.

Hygien och offentlig kontroll

Nya regler för hygien och offentlig kontroll som berör samtliga livsmedelsföretag tillämpas från den 1 januari 2006. Godkännande av anläggning, egenkontroll och HACCP är exempel som är tidskrävande för företagen. Arbete med att utarbeta eller förtydliga vägledningar pågår alltjämt. Således borde det finnas en stor potential att kunna påverka tolkning och tillämpning av lagstiftningen och därmed företagens administrativa kostnader.

Miljölagstiftning

Det finns troligen flera områden inom kvalitet och miljöledning, där stora besparingar avseende administrativa kostnader kan möjliggöras. Det är dock oklart vad som är krav från EU och vad som kan vara mer specifikt svenska krav. Det synes som lagstiftningen inom EU har närmat sig den svenska modellen alltmer.

Årlig miljörapport

Livsmedelsföretagen lägger idag stora resurser på detta - gäller såväl ansvarig avdelning som andra delar av organisationen.

T.ex. ska rapporteras:

- Utsläpp av kemikalier
- Kemikalieanvändning
- Vattenförbrukning
- Avfallshantering
- Energiförbrukning
- Om gas, el, olja används

Bättre kompatibilitet mellan lagkrav och företagens kvalitets- och miljöledningssystem

Om t.ex. viss information finns framtagen utifrån företagets krav i kvalitets- och miljöledningssystem och motsvarande krav finns i lagstiftningen, ska dokumenterad information från företaget vara tillräcklig - för att vidareinformera berörd instans t.ex. till Naturvårdsverket. Det har framkommit att "samma information" som redan finns på företaget måste omformuleras för att passa i myndighetens mallar, vilket föranleder ett uppenbart merarbete.

Säkerhet mot olyckor t.ex. brandskydd – svenska regler

Räddningsverket har enligt uppgift tidigare ansvarat för systematiskt brandskyddsarbete. Idag ligger detta ansvar på företagen. I "Lagen om skydd mot olyckor" 2003:778 finns krav som bl.a. omfattar brand och säkerhet. Beroende av verksamhet kan detta påverka företagen mer eller mindre, ett exempel kan vara aromtillverkning där stora mängder lösningsmedel används. T.ex. ingår krav på utbildning av personal.

Rapportering av kemikalier

Enligt tidigare regler i "Storskalig kemikaliehantering" ställs krav på rapportering av kemikalier. Berör kanske främst läkemedelsindustrin, men kan säkert påverka viss verksamhet inom livsmedelsindustrin.

3. Allmänna önskemål utifrån arbetsgivarrollen

Undantag för mindre företag från vissa rapporteringskrav

Idag omfattas alla företag med mer än tio anställda av full rapporteringsskyldighet och lagstadgade krav om exempelvis årlig jämställdhetsplan. I andra EU-länder finns ofta en särskild skrivning i aktiebolagslagen som ger en slags AB Light för mindre företag.

Justitiedepartementet ser nu över om också Sverige skall möjliggöra undantag för mindre företag. Inom SNs SME-delegation och NNR diskuteras även detta, t.ex. skulle gränsen kanske kunna vara 29 eller 39 anställda.

Samordning av information/enkäter mellan olika myndigheter o dyl.

Företagen ombeds löpande besvara olika typer av enkäter bl.a. från SCB. Motsvarande information kan ibland finnas tillgänglig på någon myndighet t ex gällande kemikalieanvändning har det förekommit att liknande frågor ställs från SCB resp. Naturvårdsverket. Det skulle minska företagens administrativa kostnader avsevärt med bättre samordning mellan olika instanser.

Ny administrativ börda fr.o.m. den 1 januari 2007; krav på personalliggare för särskild skattekontroll i vissa branscher

I syfte att motverka och försvåra skattefusk genom svartarbete på restauranger och hos frisörer infördes den 1 januari 2007 en ny lag som innebär bl.a. att den som bedriver restaurangverksamhet skall föra en personalliggare. Med restaurang avses även bl.a. café och lokal där man kan hämta/köpa mat vilket gör att lagen även drabbar många av de bagerier och konditorier som är medlemmar i **Li**.

Personalliggare skall föras löpande, inte i förväg eller efterskott, för varje dag. All anställd och all inhyrd personal samt oavlönade personer, t.ex. praktikanter, skall antecknas. Av liggaren skall bl.a. framgå namn och personnummer på dem som arbetar samt klockslag då arbetspassen börjar och slutar. Om en person har flera arbetspass under ett dygn skall personen antecknas på nytt varje nytt arbetspass. Personalliggare får föras manuellt eller elektroniskt.

För de av **Li**s medlemsföretag som berörs – huvudsakligen småföretag – innebär den nya lagen en kraftigt ökad administrativ börda och ökade administrativa kostnader. Att lagen dessutom är svår att tolka är ytterligare betungande. Den tar både tid och resurser i anspråk och även om lagen antogs under den förra regeringens mandatperiod står den i uppenbar strid mot den nuvarande regeringens uttalade ambition att förenkla för företagen/minska deras administrativa kostnader.

Li anser att det är angeläget att effekten av den nya lagen utvärderas. Vi noterar i detta sammanhang att också Svenskt Näringsliv förordat en löpande utvärdering.

En utvärdering bör särskilt uppmärksamma att nuvarande definition av restaurang gjort att även ett stort antal bagerier och konditorier kommit att omfattas av kravet på personalliggare, trots att denna bransch inte bedömts tillhöra de av RRV särskilt nämnda risksektorerna taxi, frisör och restaurang. Värt att notera är också att varken bageriernas och konditoriernas arbetsgivar- och branschorganisation (**Li**) eller branschorganisationen Sveriges Bagare & Konditorer (SBK) beretts tillfälle att yttra sig över lagförslaget innan det antogs.

Regeringen bör verka för att bagerier och konditorier undantas från lagens tillämpning.

Regeringen bör även överväga att verka för att fler småföretag än enligt nuvarande lydelse – den som driver enskild verksamhet eller ett fåmans- eller handelsbolag och endast arbetar själv eller endast tillsammans med make eller barn under 16 år – undantas från lagens tillämpning.